

VY_12_INOVACE_CJL_DRD_08

Digitální učební materiál

Sada: Komplexní jazykové a stylistické rozборы pro vyšší gymnázium

Téma: Jazykový rozbor – neumělecký text

Autor: PhDr. Lenka Drdlová

Předmět: Český jazyk

Ročník: 1. ročník VG

Využití: Prezentace určená pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál opakuje a procvičuje informace z oblasti jazykového stylu publicistického, z oblasti grafémiky, tvarosloví, slovotvorby, syntaxe.

Pouštní perla Timbuktu

Odjakživa toto město provázely legendy a Evropan tam po staletí nevstročil. Timbuktu, starobylé tajemné centrum obchodu a islámské vzdělanosti v africkém Mali, poslední měsíce ničili islámští radikálové.

Mnoho lidí donedávna ani nevědělo, že Timbuktu skutečně existuje. V anglicky mluvících zemích se tohle jméno používalo spíše jako synonymum pro nejbližší místo na světě. V angličtině je výraz „go to Timbuktu“ srovnatelný s českým „jít do tramtárie“.

Ale vraťme se na počátek tajemného města. Založili ho kočovní Tuaregové ve 12. století a postupně pohádkově zbohatlo. Vyrostlo totiž na strategickém místě nedaleko řeky Niger, tam, kde africké savany mizí v pouštích Sahary.

Brzy se díky tomu stalo důležitou křižovatkou obchodních cest, kde se setkával sever Afriky s jihem. Zatímco z jihu proudilo hlavně zlato, ze severu náklady soli. Obchodníci přiváželi i koření, slonovinu či otroky.

Město přilákalo islámské učence a ti mu přinesli náboženskou prestiž. Timbuktu se díky nim stalo jedním z center islámské vzdělanosti v Africe. V dobách největší slávy mělo tři univerzity a 180 islámských náboženských škol, takzvaných madrás.

Jako prokazatelně první Evropan vkročil do Timbuktu v srpnu 1826 skotský dobrodruh Gordon Laing. Vyrázil z libyjského Tripolisu a cesta mu trvala rok a jeden měsíc.

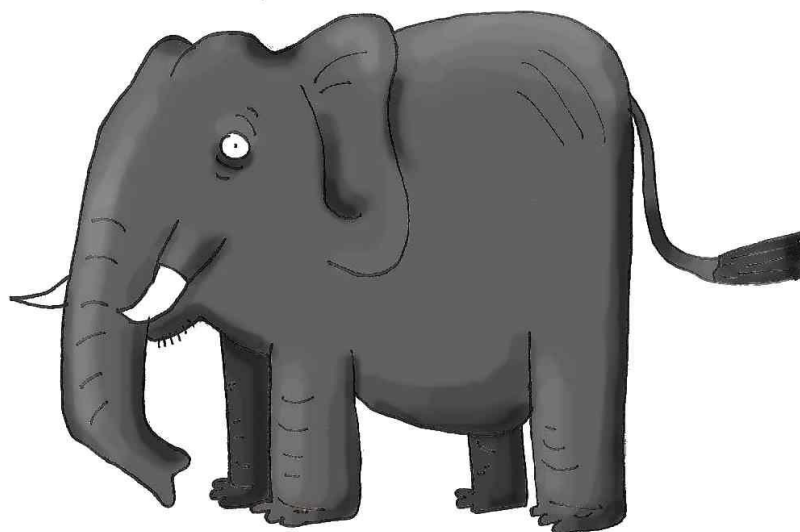
Kromě unikátních mauzoleí, svatyní či mešit nabízí Timbuktu dnes i jiné poklady. Jsou ukryty v knihovnách. V Timbuktu dodnes uchovávají tisíce vzácných rukopisů, nejstarší ze 13. století.

- 1) Urči druh vedlejší věty v souvětí ***Brzy se díky tomu stalo důležitou křižovatkou obchodních cest, kde se setkával sever Afriky s jihem.***
- 2) Urči větněčlenskou platnost spojení ***starobylé tajemné centrum obchodu a islámské vzdělanosti v africkém Mali.*** Uveď jiné příklady na daný větný člen.
- 3) Vysvětli termín **synonymum** a uveď několik konkrétních příkladů.

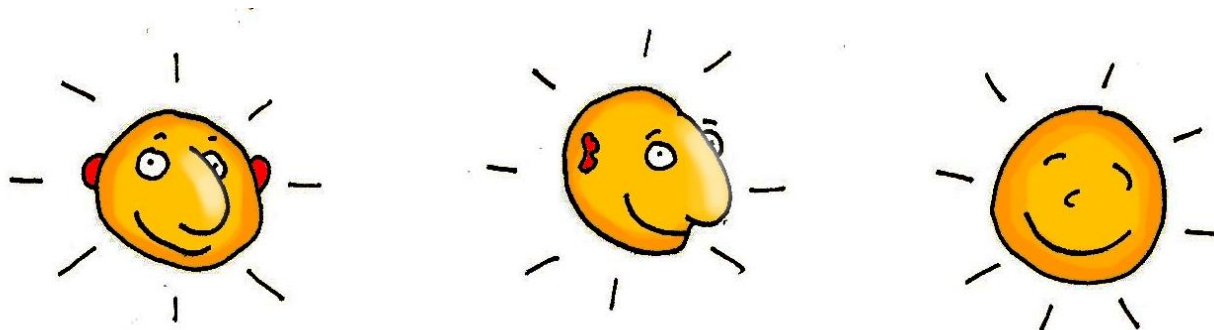
Obr. 2

- 4) Vysvětli termíny **homonymum**, **antonymum** a uveď příklady.
- 5) Souvětí „**Vyrazil z libyjského Tripolisu a cesta mu trvala rok a jeden měsíc**“ uprav (změň slova) tak, aby se nezměnil obsah vyjádření.
- 6) Vyhledej číslovky a urči jejich druh.

Obr. 3

- 7) **Rčení** (úsloví) je ustálené spojení slov, které má nový význam. Najdi v textu rčení, vysvětli jeho význam a uveď jiná ustálená slovní spojení.
- 8) Znáš nějaké místo, o kterém si lidé vyprávějí z generace na generaci a které nebylo dosud objeveno?

Řešení:

- 1) VV přívlastková
- 2) přístavek
- 3) různá slova označující týž předmět nebo pojem
- 4) **homonyma** – slova stejně znějící označující odlišné pojmy;
antonyma – slova opačného významu
- 5) např. Opustil Tripolis v Libyi a putoval něco málo přes jeden rok.
- 6) jít do tramtárie; vzali nohy na ramena, táhli za jeden provaz,
nemá na růžích ustláno, osud si s ním krutě zahrál, nemá všech pět
pohromadě, měl za lubem – měl nějaký tajný záměr, nechával si
něco pro sebe (lub – dřevěný kryt mlýnského kola)
- 7) 12. – řadová, jedním – základní, tři – základní, 180 – základní, první
– řadová, 1826 – základní, jeden - základní, tisíce – základní, 13. –
řadová
- 8) Atlantida, archa Noemova,...

Zdroje:

Magazín DNES + TV, týdenní barevná příloha MF DNES. Praha: Mafra, 2013,
ročník XX, číslo 5, 31.1.2013. ISSN 1210 1168.

s. 24-25, text Iveta Polochová

[cit. 2013-01-31]

Obr. 1: Microsoft PowerPoint klipart

Obr. 2, 3, 4, 5: vlastní tvorba – všechna práva vyhrazena

Děkuji za pozornost.

Obr. 5

Gymnázium Nové Město na Moravě